

Tadeusz Ceynowa¹

**35 LAT SALEZJAŃSKIEJ INSPEKTORII
PW. ŚW. WOJCIECHA W PILE.
ELENKO JUBILEUSZOWE 2014-2015.
OPRACOWANIE I REDAKCJA A. POPLAWSKI,
J. WĄSOWICZ, PIŁA 2015, SS. 189**

Salezjanie zostali założeni w Turynie w 1859 r. z inicjatywy św. Jana Bosko (1815-1888). Podstawowym celem była praca apostołska i wychowawcza pośród ubogiej młodzieży męskiej. Pierwszą placówkę salezjańską na ziemiach polskich założył ks. Bronisław Markiewicz w diecezji przemyskiej. Jednakże duchowi synowie św. Jana Bosko za swój dom macierzysty uznają Oświęcim, do którego przybyli w 1898 r.

W roku 1933 salezjanie pracujący w Polsce byli zorganizowani w dwie inspektorie: św. Stanisława Kostki z siedzibą w Warszawie (północna) i św. Jacka z siedzibą w Krakowie (południowa). Okres II wojny światowej zahamował dynamiczną pracę zakonników. W różnych okolicznościach zginęło 73 współbraci. Nowy etap działalności rozpoczął się po zakończeniu działań wojennych. Na wezwanie prymasa Polski kardynała Augusta Hlonda i poszczególnych administratorów apostołskich, salezjanie podjęli trud duszpasterski na tzw. Ziemiach Odzyskanych. Systematycznie zwiększająca się liczba salezjanów skłoniła przełożonego generalnego ks. E. Viganò do reorganizacji dotychczasowych inspektorii. Motywem przewodnim podjętych decyzji miało być sprawniejsze zarządzanie oraz zdynamizowanie aktywności duszpasterskiej polskich salezjanów. Po przygotowaniu i zatwierdzeniu odpowiednich projektów, 16 grudnia erygowano dwie nowe inspektorie. Z macierzystej prowincji św. Stanisława Kostki wydzielono św. Wojciecha z siedzibą w Pile, a z prowincji św. Jacka wyodrębniono św. Jana Bosko z siedzibą we Wrocławiu. Proces podziału następował etapami, aby nie zakłócić pracy duszpasterskiej i katechetycznej w ciągu roku szkolnego. Realizując zalecenia przełożonego, nowi inspektorzy od 25 czerwca 1980 r. rozpoczęli organizowanie zarządów nowych prowincji. To wydarzenie przyjmuje się jako faktyczny moment zainicjowania działalności nowych struktur salezjańskich w Polsce.

Inspektoria pilska obejmowała północno-zachodnią Polskę. W jej skład weszły placówki funkcjonujące na terenach diecezji: chełmińskiej, gdańskiej, gorzowskiej, kosza-

---

¹ Ks. dr Tadeusz Ceynowa, adiunkt WT US, dyrektor Biblioteki WSD w Koszalinie, dyrektor Archiwum Diecezji Koszalińsko-Koło-brzeskiej, adres do korespondencji: 75-817 Koszalin, ul. Seminaryjna 2, e-mail: tceynowa@interia.pl.

lińsko-kołobrzesckiej, szczecińsko-kamieńskiej i wrocławskiej. Po ostatecznym podziale współbraci i nowicjuszy do Inspektorii św. Wojciecha z siedzibą w Pile przydzielono 165 księży, 15 koadiutorów, 55 kleryków i 21 nowicjuszy, łącznie 256 członków. Pierwszym inspektorem został ks. Henryk Jaceniuk, więzień obozu koncentracyjnego w Dachau, były dyrektor administracyjny w Łodzi.

Jubileusz 35-lecia salezjańskiej Inspektorii św. Wojciecha w Pile oraz 200. rocznica urodzin założyciela Towarzystwa św. Franciszka Salezego – św. Jana Bosko skłoniło do wydania *Elenko Jubileuszowego 2014-2015*, Piła 2015. Autorzy opracowania ks. Adam Popławki SDB i ks. Jarosław Wąsowicz SDB podjęli trud przedstawienia struktur i zaplecza osobowego obecnej Inspektorii św. Wojciecha. Na uwagę zasługuje profesjonalna praca edytorska wydawnictwa okraszona kolorowymi fotografiami poszczególnych placówek salezjańskich oraz znaczącymi ilustracjami z przeszłości prowincji. Całość została wydana w formacie A5 na papierze kredowym.

Publikację rozpoczyna słowo wstępne obecnego inspektora ks. Marka Chmielewskiego SDB. Przełożony podkreśla kilkakrotnie, że 35-lecie to rocznica koralowa. Warto przytoczyć charakterystyczny fragment wprowadzenia. „(...) Koralowy jubilat nosi na sobie ślady większego trudu i zmęczenia niż srebrny. Korale powstaje przecież z obumierania koralowców, których szkielety tworzą cudowne rafy. Stąd twardość koralu, która przewyższa miękkość srebra. 35-letni jubilat musi jednak pamiętać, że – koralowe – znaczy także kruche i łamliwe. Trzeba się cieszyć, dziękować za rozwój, ale nie zgubić pokory niezbędnej do tego, aby nie tylko być, ale świecić cudownym połyskiem. (...) Daleko mu jednak do błysku złota i platyny. Zahartowały go trudy, ale to jeszcze nie twardość diamentu (...)”. Słowa te z pewnością mogą posłużyć nie tylko rodzinie salezjańskiej za rodzaj motta i zachęty do dalszej wyteżonej pracy duszpasterskiej czy dydaktyczno-wychowawczej.

Zasadnicza część publikacji składa się z kilku części wyodrębnionych w spisie treści. Jak każdy schematyzm diecezjalny, przedstawia najpierw władze zwierzchnie, tutaj Dom Generalny, inspektoraty salezjańskie oraz zarząd i animację Inspektorii św. Wojciecha. Kolejna część, najbardziej rozbudowana, dotyczy 55 placówek salezjańskich działających na terenie inspektorii. Warto podkreślić, że wszystkie starsze fundacje mają dołączony zwięzły rys historyczny miejscowości czy parafii. Przy każdej placówce podano wezwanie, adres i telefon, aktualny skład personalny i rodzaje zaangażowania salezjanów. Dołączono także różnorodne spisy i wykazy, takie jak: współbracia przebywający poza inspektorią, Rodzina Salezjańska, indeks współbraci (żywych i zmarłych) inspektorii, a także informacje na temat jubileuszy i dat imienin, co z pewnością ułatwi kontakty między zakonnikami. Na koniec jeszcze wyodrębniono spis telefonów poszczególnych placówek. Jubileuszowy schematyzm można by jeszcze ubogacić krótką historią inspektorii, mapą z miejscowościami z początku jej istnienia i obecnym zasięgiem duszpasterskim, a także historyczną obsadą w placówkach.

Z pewnością należy zauważyć i polecić recenzowaną pozycję nie tylko z racji 35-lecia Inspektorii św. Wojciecha, ale przede wszystkim z powodu jej zawartości merytorycznej. Elenko przybliży różnorodne zaangażowanie duszpasterskie salezjanów, nie tylko ich pierwotny charyzmat. Jest ciekawym materiałem źródłowym dla dziejów Kościoła katolickiego w północno-zachodniej Polsce, a także zachętą dla innych do podobnych opracowań.